

Sivistystyönantajat ry:n lausunto ehdotuksesta kansalliseksi aineettomien oikeuksien strategiaksi (IPR-strategia)

kirjaamo@tem.fi

Asia: VN/15767/2021

Sivistystyönantajat ry:n keskeiset viestit

- **Korkeakouluissa syntyvän aineettoman omaisuuden kaupallistamisen helpottamiseksi kansallisessa aineettomien oikeuksien strategiassa tulisi omana toimenpiteenään tähdätä korkeakouluissa syntyviä aineettomia oikeuksia koskevan lainsäädännön kehittämiseen, uudistamiseen ja selkiyttämiseen.**
- **Koska patenttilainsäädännön kokonaisuudistusta valmisteleva työryhmä arvioisi ehdotuksen nojalla myös korkeakoulueksintölain mahdollisia muutostarpeita, Sivistystyönantajat ry katsoo toimenpiteen onnistumisen kannalta olennaiseksi, että työryhmän osalta huolehdittaisiin myös riittävästä korkeakouluedustuksesta.**

Yleiset huomiot

Ehdotuksessa kansalliseksi aineettomien oikeuksien strategiaksi on nostettu esiin muun muassa korkeakoulujen roolia aineettoman omaisuuden syntymisessä (ehdotuksen s. 9 ja 13). Lisäksi ehdotuksessa on todettu, että nousu Covid-19-pandemian aiheuttamasta poikkeustilanteesta ja menestyminen globaalissa kilpailussa edellyttää niin uuden tiedon tuottamista, innovaatioita ja uudenlaista korkeaa osaamisen tasoa kuin toimivaa IPR-järjestelmääkin (ehdotuksen s. 2). Tästä huolimatta ehdotus ei Sivistystyönantajat ry:n näkemyksen mukaan juurikaan huomioi korkeakoulujen merkittävää roolia TKI-toiminnassa sekä korkeakoulujen ja niiden toiminnan vaikutusta globaalissa kilpailussa pärjäämiseen.

Sivistystyönantajat ry:n näkemyksen mukaan ehdotuksessa ei juurikaan esitetä toimenpiteitä korkeakouluissa syntyvän aineettoman omaisuuden kaupallistamisen helpottamiseksi, eikä korkeakouluja ole riittävällä tavalla tunnistettu Suomen kilpailukykyyn vaikuttavina toimijoina.

Korkeakoulueksintölain vaikutus kaupallistamiseen

Ehdotuksessa on todettu, että korkeakouluissa on olemassa osaamista ja hyviä toimintamalleja tutkimustoiminnassa syntyvän aineettoman omaisuuden kaupallistamiseen, mutta samanaikaisesti todetaan, että tutkimusorganisaatioissa on paljon kehitettävää aineettomien oikeuksien huomioimisessa ja IPR-osaamisessa sekä sisäisten prosessien selkiyttämässä (ehdotuksen s. 3, 9 ja 13).

Sivistystyönantajat ry katsoo, että suurimman haasteen aineettomien oikeuksien kaupallistamiseen, IPR-osaamiseen sekä sisäisten prosessien selkiyttämiseen asettaa tämänhetkinen lainsäädäntö. Nykymuotoinen säädöskehikko, erityisesti korkeakoulueksintölaki, joka jakaa tutkimuksen avoimeen ja sopimustutkimukseen, soveltuu käytäntöön heikosti ja on vaikeaselkoinen.

Korkeakoulukeksintölain mukainen jako avoimeen tutkimukseen ja sopimustutkimukseen merkitsee jakoa korkeakoulun omalla rahoituksella tekemään tutkimukseen ja tutkimukseen, jossa on myös muualta saatua tutkimusrahoitusta. Avoimessa tutkimuksessa keksintöoikeudet kuuluvat keksijälle itselleen ja sopimustutkimuksessa korkeakoululle.

Edellä kuvattu oikeuksien erottelu hankaloittaa korkeakoulussa syntyneiden keksintöjen hyödyntämistä ja pahimmillaan estää sen. Tyypillisesti tutkimustuloksen kehittäminen tutkimusideasta tulokseen ja siirrettäväksi hyödynnettäväksi pitää sisällään rahoitusta useasta eri lähteestä useammassa eri hankkeessa.

Nykymuotoinen korkeakoulukeksintölaki tukee kaupallistamista lähinnä silloin, kun oikeudet ovat joko kokonaisuudessaan korkeakoululla tai kokonaisuudessaan tutkijalla. Tämä vaikeuttaa syntyneiden aineettomien oikeuksien hallintaa ja siirtoa kaupallistavalle toimijalle, koska usein aineettomien oikeuksien omistajuus hajaantuu korkeakoulun ja yksittäisten työntekijöiden kesken. Lopputuloksena tutkimustulosten siirtäminen yhteiskunnassa hyödynnettäväksi hankaloituu ja hidastuu.

Näistä syistä Sivistystyönantajat ry toteaa, että osana kansallista aineettomien oikeuksien strategiaa olisi tarkasteltava ja uudistettava myös korkeakouluissa syntyviä aineettomia oikeuksia koskevaa lainsäädäntöä, kuten korkeakoulukeksintölakia.

Vaikka ehdotuksessa on nostettu patenttilainsäädännön kokonaisuudistusta koskevan toimenpiteen yhteydessä tavoitteeksi arvioida ja toteuttaa myös muun muassa työsuhdekeksintölakiin ja korkeakoulukeksintölakiin tarvittavat muutokset, **Sivistystyönantajat ry katsoo, että korkeakouluissa syntyviä aineettomia oikeuksia koskevaa lainsäädäntöä tulisi tarkastella laajemminkin, ja sen uudistaminen tulisi nostaa omaksi toimenpiteekseen. Lainsäädäntöä ja sen toimivuutta tarkasteltaessa olisi huomioitava myös mahdollisuus toteuttaa tarvittava sääntely esimerkiksi työsuhdekeksintölain kautta.**

Koska patenttilainsäädännön kokonaisuudistusta valmisteleva työryhmä arvioisi ehdotuksen nojalla myös korkeakoulukeksintölain mahdollisia muutostarpeita, **Sivistystyönantajat ry katsoo toimenpiteen onnistumisen kannalta olennaiseksi, että työryhmän osalta huolehdittaisiin myös riittävästä korkeakoulueduksesta.**

Korkeakoulujen vaikutus kilpailukykyyn

Ehdotuksen mukaan yksi hallituksen puoliväli- ja kehysriihessä linjaamista toimenpiteistä on luoda edellytyksiä ja vahvistaa aineettomien oikeuksien arvon rakentamista yhteistyössä yritysten ja korkeakoulujen teollisten innovaatioiden kaupallistamiseksi ja monistamiseksi teollisessa mittakaavassa kansainvälisille markkinoille (ehdotuksen s. 1). Tämän valossa olisi perusteltua laatia toimenpiteitä, jotka helpottaisivat korkeakouluissa syntyvän aineettoman omaisuuden kaupallistamista sekä korkeakoulujen ja yritysten välistä yhteistyötä. Sivistystyönantajat ry:n näkemyksen mukaan toimenpiteeksi ehdotettu TKI-tiekartan mukaisten toimenpiteiden tukeminen (ehdotuksen s. 13) ei yksinään riittävällä tavalla edistä edellä mainittua tavoitetta.

Vaikka ehdotuksessa on todettu, että muun muassa nousu Covid-19-pandemian aiheuttamasta poikkeustilanteesta ja menestyminen globaalissa kilpailussa edellyttää niin uuden tiedon tuottamista, innovaatioita ja uudenlaista korkeaa osaamisen tasoa kuin toimivaa IPR-järjestelmääkin (ehdotuksen s. 2), ei edellä mainitun kehittämiseksi ole Sivistystyönantajat ry:n näkemyksen mukaan esitetty juurikaan korkeakoulukentän mahdollisuuksia lisääviä toimenpiteitä.

Mikäli korkeakouluissa syntyvää aineetonta omaisuutta koskeva lainsäädäntö saataisiin selkiytettyä ja vastaamaan käytännön tarpeeseen, mahdollistaisi tämä nykyistä paremmin aineettomien oikeuksien kaupallistamisen, vaikuttaen myös Suomen kilpailukykyyn.

Helsingissä 30.06.2021

Sivistystyönantajat ry

Anne Somer
johtaja

Maria Äimälä
työmarkkinalakimies